

I. PROCESY ZMIAN W STOSUNKACH LUDNOŚCIOWYCH

MARIA KOZANECKA

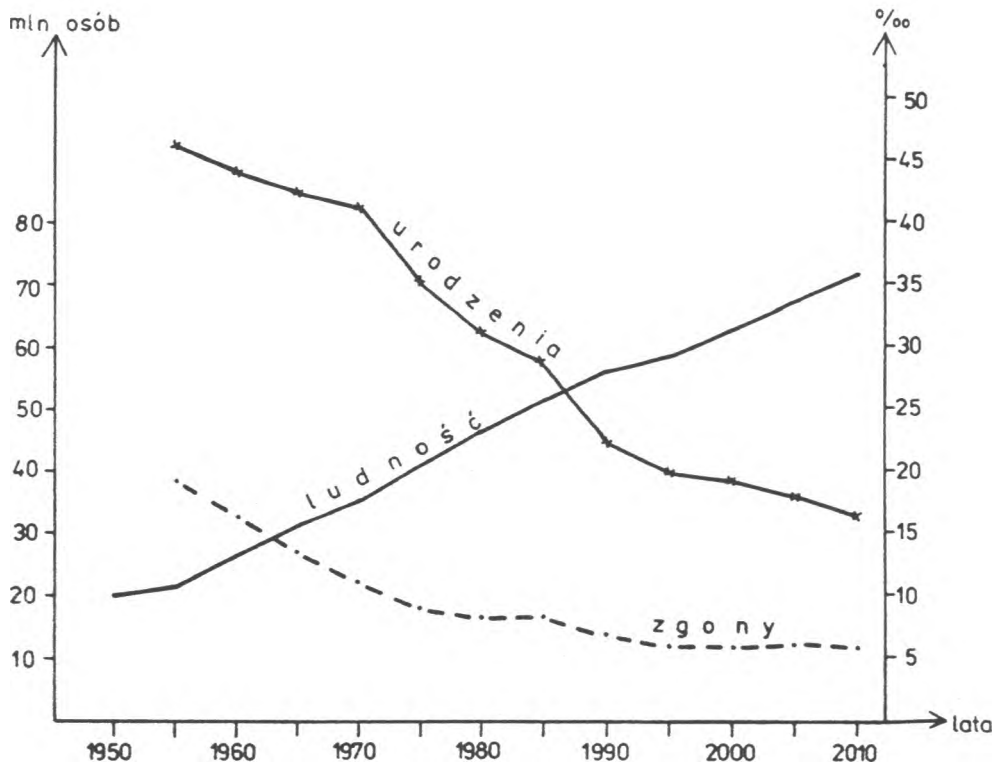
Rozwój ludności Tajlandii i jej regionalne przemieszczenia

Przedmiotem analizy w niniejszym artykule są wybrane elementy demograficzne Tajlandii od 1950 r. do początku XXI wieku. Na tle ogólnego rozwoju ludności przedstawiono następnie jej przemieszczenia w układzie 73 prowincji oraz 7 regionów. W tym celu zastosowano wskaźnik Sr. Zmierzano przy tym do wykazania wpływu zapoczątkowanej w latach siedemdziesiątych transformacji gospodarczej na proces migracji wewnętrznych.

ROZWÓJ LUDNOŚCI OD 1950 R. DO POCZĄTKÓW XXI WIEKU

Trwający od lat pięćdziesiątych XX wieku bardzo szybki rozwój ludności świata – przede wszystkim wśród społeczeństw krajów słabo rozwiniętych gospodarczo – z całą mocą ujawnił się w Tajlandii. Ludność omawianego kraju od 1950 do 1990 r. charakteryzowała się niebywale dużym przyrostem rzeczywistym. W okresie czterdziestolecia przybyło w Tajlandii ponad 35 mln osób. Przyrost ten był największy w pięcioleciu 1970 – 1975 i przekroczył znacznie 6 mln osób (ryc. 1). W następnych pięcioleciach był już niższy, ale i tak w latach 1985 – 1990 przybyło prawie 4,7 mln nowych obywateli. Na podstawie prognoz ONZ – według wariantu umiarkowanego – w 2010 r. ludność Tajlandii osiągnie najprawdopodobniej 71,5 mln osób, a w 2025 r. niecałe 81 mln osób.

Roczne tempo wzrostu ludności Tajlandii obliczone w szerokiej perspektywie czasowej wskazuje, iż społeczeństwo omawianego kraju do 1985 r. znajdowało się w grupie społeczeństw typu eksplozyjnego. Średni roczny wzrost ludności do 1985 r. wynosił ponad 2% (często przekraczał nawet 3%) i dopiero od połowy lat osiemdziesiątych zaczął maleć osiągając w 1990 r. wartość wskaźnika 1,8%. Tendencja obniżająca tempo wzrostu ludności – według prognoz ONZ – trwać będzie przez następne pięciolecia wprowadzając stopniowo społeczeństwo Tajlandii w 2025 r. do grupy społeczeństw o typie wzrostu powolnego (Kozanecka 1986).

Ryc. 1. Współczynniki urodzeń, zgonów i ludność ogółem Tajlandii

Opracowanie własne na podstawie: *World population prospects*, UN, New York 1991, No 120, s. 108–109, 147–163

Fig. 1. Birth, death and total population ratios in Thailand

Generalizując znacznie obraz wzrostu ludności Tajlandii i porównując go z poziomem rozwoju gospodarczego, wyróżniono trzy podokresy. W pierwszym – obejmującym lata 1950 – 1970, ludność omawianego kraju wzrosła o 75,7%. Wówczas gospodarka Tajlandii miała charakter typowo rolniczy. Zatrudnienie w tym dziale gospodarki przekraczało 80% ogółu pracujących. Poziom zurbanizowania był bardzo niski i w 1970 r. wynosił tylko 13,2% ogółu ludności. W drugim podokresie 1970 – 1990 wzrost ludności był już mniejszy i wynosił 60,2%. Obniżyło się także w tym dwudziestolecu zatrudnienie w rolnictwie i pod koniec lat osiemdziesiątych osiągnęło 66%. Wyraźniej już zaznaczył się wpływ uprzemysłowienia i przechodzenie części ludności do zajęć pozarolniczych. Zwiększyła się także liczba ludności miejskiej i jej udział w ogólnym zaludnieniu kraju w 1990 r. osiągnął 17,7%. Przypuszczać można, że zapoczątkowany w latach siedemdziesiątych proces trans-

formacji społeczno-gospodarczej Tajlandii – wyprowadzający ją z typu rolniczego – wyraźniej wystąpi w trzecim podokresie, tj. w latach 1990 – 2010. Procesowi przemian gospodarczych towarzyszyć będzie osłabienie tempa wzrostu ludności – przypuszczalnie wyniesie on w trzecim podokresie już tylko 26%.

Abstrahując od uwarunkowań rozmieszczenia ludności w Tajlandii, warto jednak zwrócić uwagę na jej regionalne dysproporcje. Zagadnienie to przedstawiono w tabeli 1 w układzie 7 regionów. Jak informują dane tam zamieszczone udział poszczególnych regionów w zaludnieniu kraju w 1970 r. i 1990 r. uległ dość znacznym zmianom. Niemniej jednak w tych dwóch wyróżnionych przekrojach czasowych najwięcej ludności zamieszkiwało w Regionie Północno-Wschodnim i Północnym. W 1970 r. skupiało się w nich 57,6% ludności Tajlandii, a w 1990 r. – 54,8%. Natomiast w tym samym okresie zwiększył się wydatnie udział Regionu Metropolitalnego, Wschodniego i Południowego. Jeszcze wyraźniej proces ten ujawnia wskaźnik dynamiki wzrostu ludności, który był wyższy od średniego krajowego (160,2%) o 28,3 punkta w Regionie Metropolitalnym i o 20,3 punkta w Regionie Wschodnim. Zatem założyć można, że tak ukształtowane wskaźniki wzrostu ludności w układzie regionów są konsekwencją nie tylko zróżnicowanego przyrostu naturalnego, ale w znacznym stopniu migracji wewnętrznych.

Podstawowy jednak wpływ na przebieg wzrostu rzeczywistego i względnego ludności w całej Tajlandii ma bez wątpienia przyrost naturalny. Zasygnalizowane obniżające się tempo wzrostu ludności jest efektem zniżkowej ewolucji wysokich współczynników urodzeń i zgonów. Zjawisko to dowodzi, że społeczeństwo omawianego kraju od lat siedemdziesiątych – w wyniku programu planowania rodziny – weszło w drugą fazę transformacji demograficznej. Równocześnie malejącym współczynnikom urodzeń towarzyszą także obniżające się wartości współczynników zgonów (ryc. 1). Między 1950 a 1970 r. współczynnik urodzeń zmniejszył się o 4,8 pkt, zgonów o 7,8. W następnym podokresie analogiczne współczynniki zmniejszyły się o dalsze 19,5 i 4,4 punkta. Tendencja ta najprawdopodobniej utrzymać się będzie w następnym podokresie, ale już ze znacznie słabszą siłą. W rezultacie tak zarysowanego trendu wskaźniki przyrostu naturalnego do lat osiemdziesiątych były w Tajlandii bardzo wysokie i zamykały się w poszczególnych latach w granicach 27,4 – 30,4%. W następnym dwudziestolecu (1970 – 1990) przyrost naturalny wyraźnie zmniejszył się, a jego roczne wskaźniki zawierały się pomiędzy 25,8 i 15,3%. W trzecim wyróżnionym podokresie, tj. w latach 1990 – 2010 przyrost naturalny nadal będzie malał i wahać się będzie od 13,5 do 11,1%, a w 2025 r. osiągnąć może 8,7%.

Tabela 1. Ludność Tajlandii wg regionów
Table 1 Thailand population by regions

Regiony	Ludność w 1970 r.		Ludność w 1990 r.		Dynamika wzrostu ludności 1970-1990 (1970=100)
	mln	%	mln	%	
Metropolitalny, w tym: Bangkok	4 529.6	12.9	8 536.6	15.3	188.5
Centralny	3 077.4	8.7	5 546.9	9.8	180.3
Wschodni	1 962.9	5.6	2 833.9	5.0	144.4
Zachodni	2 044.1	5.8	3 690.1	6.5	180.5
Północno- Wschodni	2 075.2	6.0	3 305.1	5.8	159.3
Północny	12 415.2	35.3	19 828.9	35.3	159.7
Południowy	7 838.7	22.3	10 993.7	19.5	140.2
Tajlandia	4 268.5	12.1	7 112.7	12.6	166.6
	35 134.2	100.0	56 303.0	100.0	160.2

Opracowanie własne na podstawie: *Länderbericht Thailand 1987*, Statistisches Bundesamt, Stuttgart, s. 20; *Population and vital statistics report*, Quarterly Bulletin of Statistics, Vol 38, No 3, 1990, ss. 15-19; A. Maryański, *Ludność świata*, PWN, Warszawa 1977, s. 216.

PRZEMIESZCZENIA REGIONALNE LUDNOŚCI W LATACH 1970 – 1990

Przemieszczenia przestrzenne (czyli migracje) ludności w każdym kraju to proces ciągły i nieodwracalny, którego istota nie ulega na ogół zmianie, a zmieniają się jedynie przyczyny, formy i kierunki przemieszczeń. Badania przeprowadzone w różnych krajach świata wykazały, iż głównymi motywami niekiedy wielomilionowych migracji ludności są oczywiście procesy urbanizacyjno-industrialne, które zdystansowały współcześnie przyczyny demograficzne (Latuch 1985, *Wstęp...* 1967). W krajach słabo rozwiniętych gospodarczo zdarza się także, że niekorzystnie kształtujące się warunki przyrodnicze, dłużej trwające susze lub wyczerpywanie się źródeł surowcowych powodują odpływ (emigrację) ludności, który pociąga za sobą niekiedy poważne konsekwencje w skali krajowej.

Ze względu na brak materiałów źródłowych złożoności procesów migracyjnych w Tajlandii nie można dokładnie przedstawić. Będące do dyspozycji dane jednostkowe zezwalają li tylko na wykazanie zmian w liczbie ludności w układzie prowincji i regionów. Jednakże poprzez zastosowanie metod pośrednich w badaniach migracji można uzyskać wiedzę na temat terytorialnych przemieszczeń ludności, wykorzystując w tej procedurze dynamikę wzrostu ludności. Kryje ona w sobie średni przyrost naturalny oraz saldo migracji ludności w przyjętym podziale terytorialnym kraju. W celu określenia natężenia przemieszczeń wewnętrznych ludności w Tajlandii posłużono się wskaźnikiem S_r (Malinowski 1976).

Wskaźnik S_r obliczony został na podstawie następującego wzoru:

$$S_r = L_r^1 - \frac{L_k^1}{L_k^0} * L_r^0$$

gdzie: S_r – przemieszczenia ludności w całym badanym okresie,

L_r^1 – rzeczywista liczba ludności w regionie na koniec okresu badanego,

L_r^0 – liczba ludności w regionie na początku okresu,

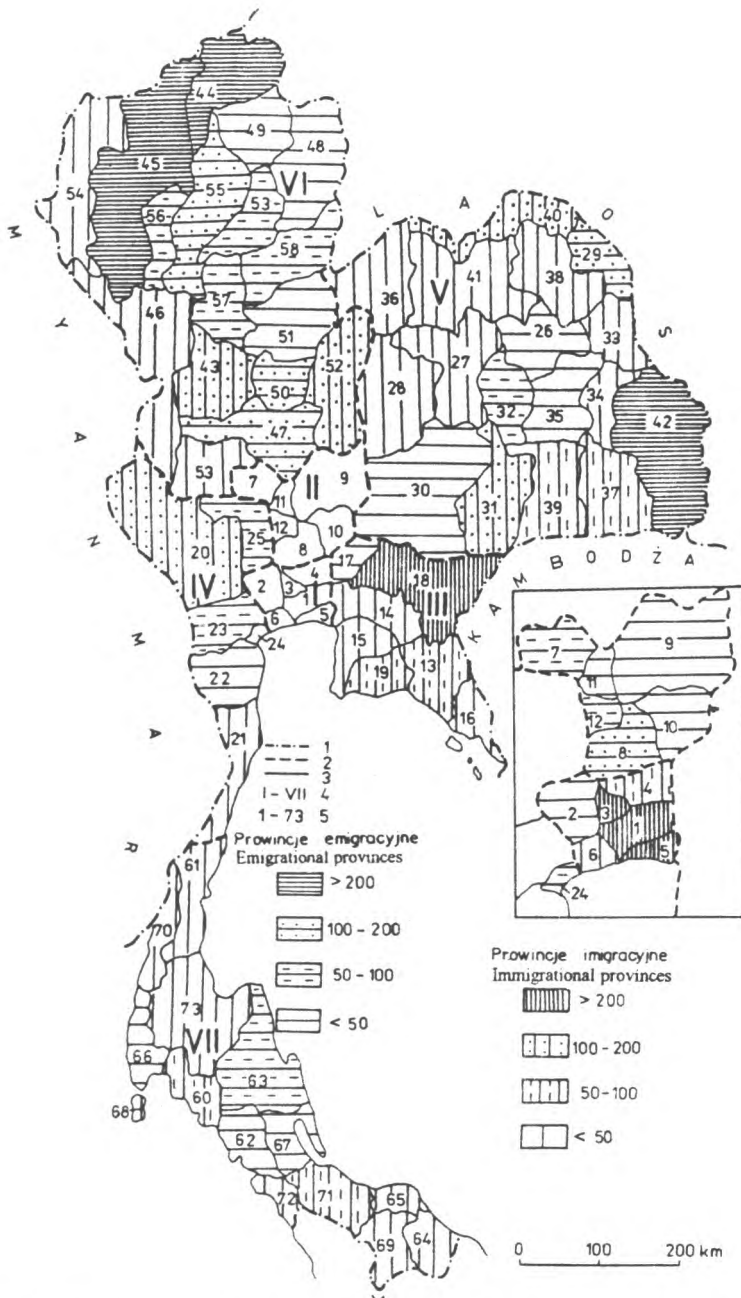
L_k^1, L_k^0 – odpowiednia liczba ludności w całym kraju w końcu i na początku badanego okresu.

Wskaźnik S_r jest różnicą pomiędzy rzeczywistą a przypuszczalną liczbą ludności, jaka ukształtowałaby się, gdyby odsetek wzrostu ludności w regionie był analogiczny do przeciętnego odsetka wzrostu w kraju (tab. 1). Obliczone według wzoru wskaźniki ujemne oznaczają, że wystąpiła emigracja ludności do innej prowincji, zaś wskaźniki dodatnie informują, iż miała miejsce imigracja ludności do danej prowincji.

Roboczo procedurę obliczeniową przeprowadzono w trzech przedziałach czasowych, tj. w latach 1970 – 1980, 1980 – 1990 i 1970 – 1990. W analizie tekstowej ograniczono się przede wszystkim do regionalnych przemieszczeń ludności w latach 1970 – 1990 i ujęto je w podziale na 73 prowincje oraz 7 regionów.

W badanym okresie wskaźnik S_r wykazał 39 prowincji imigracyjnych oraz 34 prowincje emigracyjne. Różnice wartości wskaźników w obu kategoriach przemieszczeń są bardzo wysokie. W grupie prowincji imigracyjnych wahają się one od +617,0 do +1,4, a w grupie prowincji emigracyjnych od -741,1 do -2,0. Terytorialne zróżnicowanie interesujących nas wskaźników przedstawiono na ryc. 2, a rangowe ich uporządkowanie wraz z numerami nazw prowincji zamieszczono w tabeli 2. Wyniki obliczeniowe w tab. 2 informują, że największe przemieszczenia dodatnie wykazują prowincje Bangkok (617,0), Samut Prakan (327,0), Nothaburi (237,6) oraz Prachin Buri (208,5). Są to główne centra imigracyjne Tajlandii. Wśród prowincji emigracyjnych wyróżniają się Chiang Rai (741,1), Ubon Ratchathani (446,1) i Chiang Mai (268,3).

Nie wchodząc w szczegóły, w Tajlandii wyróżnić można leżące sobie blisko prowincje o podobnych tendencjach przemieszczeń ludności. Tworzą one w rezultacie wyraźniej zarysowujące się strefy o wskaźnikach dodatnich lub ujemnych. Pierwsza z nich o typie imigracyjnym obejmuje prowincje południowo-wschodnie. Pokrywa się ona w znacznym stopniu z obszarem silnej koncentracji nakładów inwestycyjnych do 1985 r. (zakończenie piątego planu gospodarczego Tajlandii). Druga strefa rozpościera się w północno-wschodniej Tajlandii i łączy się dwoma okalającymi półlukami z pierwszą wyróżnioną strefą. Trzecia strefa imigracyjna występuje wzdłuż zachodniej granicy państwa oraz na Półwyspie Malajskim. Ta ostatnia strefa przedzielona jest w środkowej części Półwyspu niewielką strefą emigracyjną. W rozkładzie przestrzennym przemieszczeń ludności zwraca jednak uwagę rozległość strefy emigracyjnej, którą stanowi wewnętrzna i najbardziej na północ wysunięta część kraju. Zajmuje ją obszerna nizina rzeki Menam Chao Phraya i w części północnej silnie rozczłonkowane pasma górskie wznoszące się do 2 000 m n.p.m. Znacznie już mniejsza strefa odpływu ludności, o niskich wartościach ujemnych S_r znajduje się na terenie Równiny Korat, w jej części środkowej oraz przygranicznej z Laosem. Wyróżnione strefy emigracyjne na Nizinie Środkowej, górskiej północnej oraz centralnej Równiny Korat są gęsto zaludnione. Są to obszary najsilniej wykorzystywane rolniczo, ale z przewagą małych dzierżawionych gospodarstw (np. na Nizinie Środkowej). Dodatkowy czynnik wyzwalający emigrację to niepewność zbiorów, które uzależnione są od warunków klimatycznych. W strefach tych zdarza się nierzadko, że po klęsce powodzi następuje dotkliwa susza. W wyniku wspomnianych uwarunkowań środowiska przyrodniczego zniszczenia ziem uprawnych są na tych obszarach bardzo poważne (Czajkowski, Maryański 1984).

Ryc. 2. Przemieszczenia regionalne ludności w Tajlandii (wg wskaźnika $SR = \frac{1970}{1990}$)

Opracowanie własne na podstawie: *Länderbericht Thailand 1987...*; *Population and vital 1990...*

Fig. 2. Regional displacement of Thailand population (according to the $Sr \frac{1970}{1990}$ ratio)

Tabela 2. Uporządkowanie rangowe prowincji Tajlandii wg wartości wskaźnika Sr w latach 1970 - 1990
 Table 2. Ranking of Thailand provinces according to Sr ratio values in the years 1970 - 1990

D	1. Bangkok	+617.0	37. Si Sa Ket	+60.5	33. Mukdahan	+28.5
O	2. Samut Prakon	327.0	60. Karabi	59.4	21. Prachuap	25.5
A	3. Nonthaburi	237.6	19. Rayong	52.8	70. Ranong	22.2
T	18. Prachin Buri	208.6	28. Chaiyaphum	46.8	61. Chumphon	20.4
N	20. Kanchanaburi	170.5	16. Trat	46.4	59. Uthai Thani	20.2
I	40. Nong Khani	164.9	15. Chon Buri	42.7	38. Sakon Nakhon	16.4
E	31. Buri Ram	160.6	64. Narathiwat	42.0	14. Chachoengsa	14.8
6	43. Kampheng Phet	123.5	41. Udon Thani	38.0	65. Pattani	8.6
C	52. Phetchaburi	114.7	69. Yala	37.6	68. Puket	8.2
I	71. Songkla	95.2	73. Surat Thani	36.9	46. Tak	7.5
E	13. Chanthaburi	92.7	6. Samut Sakhon	35.4	54. Mae Heng Son	5.9
0	39. Surin	79.3	72. Satun	35.0	27. Khon Kaen	1.4
6	4. Pathum Thari	77.9	34. Yosothon	31.7		
			36. Loei			
			12. Ang Thong	-68.6	17. Nakhon Nayok	-32.2
	44. Chiang Rai	-741.1	7. Chai Nat	62.7	10. Sara Buri	31.0
	42. Ubon Ratchathani	446.4	63. Nakhon Si		35. Roi Et	29.2
	45. Chiang Mai	268.3	Thammarat	60.4	67. Phattalung	28.1
	55. Lampang	162.0	58. Uttaradit	57.1	26. Kalasin	20.0
	50. Phichit	146.8	24. Samut Songkhram	53.8	2. Nakhon Pathon	15.0
	29. Nakhon Phanom	143.8	23. Ratchaburi	53.1	30. Nakhon	
	47. Nakhon Sawan	127.5	57. Sukhothai	51.8	Ratchasima	9.3
	8. Phra Nakhom		48. Nan	48.5	62. Trang	4.1
	Si Ayuttaya	118.4	49. Phayao	47.5	66. Phangnga	3.5
	53. Phrae	91.8	22. Phetchaburi	36.1	9. Long Buri	2.0
	32. Maha Sarakham	80.8	11. Sing Buri	34.0	51. Phitsanulak	1.5
	56. Lamphun	80.4				
	25. Suphan Buri	72.4				

Przedstawione silne zróżnicowanie nasilenia migracji pomiędzy prowincjami, strefami wskazuje, iż taki ich układ odzwierciedla brak równowagi w przestrzennej strukturze ekonomicznej kraju. Jak już zaznaczono wcześniej, Tajlandia stopniowo przekształca się ze słabo rozwiniętego kraju rolniczego w rolniczo-przemysłowy. Fakt ten jest niewątpliwie głównym stymulatorem przemieszczeń terytorialno-społecznych ludności, wyrażających się w jej odpływie ze wsi do miast. Opinię tę potwierdzają dane dotyczące ludności miejskiej i zatrudnionej w przemyśle wyrażone w liczbach bezwzględnych. W 1960 r. ludność miejska wynosiła 3 274 tys., w 1970 r. – 4 553 tys., a w 1990 r. już 10 130 tys. osób. Podobnie w całej Tajlandii w latach 1970 – 1989 wzrosła liczba osób zatrudnionych w przemyśle. W 1970 r. w tym dziale gospodarki zatrudnionych było 471 tys. osób, a w 1989 r. – 1 125 tys.

Z tabeli 3 wynika, że w latach 1980 – 1989 nastąpił wzrost zatrudnienia w przemyśle we wszystkich regionach Tajlandii. Jednak cechą wyróżniającą ten proces jest nadal ekstremalna koncentracja zatrudnienia w Regionie Metropolitalnym. Zajmuje on tylko 1,5% powierzchni kraju, ale zamieszkuje w nim 15,3% ludności, skupia on aż 68% ludności miejskiej, 78% ludności zatrudnionej w usługach i dostarcza 69% dochodu wytwarzanego w przemyśle Tajlandii. W tak ukształtowanej strukturze przestrzennej urbanizacyjno-przemysłowej region ten w dwudziestolecie 1970 – 1990 był obszarem najintensywniejszego napływu ludności (tab. 3). Jednakże wprowadzona w latach osiemdziesiątych polityka podwyższonych podatków w Bangkoku zahamowała proces imigracji. W latach 1980 – 1990 prowincja Bangkok wykazała nawet ujemną wartość wskaźnika S_r (– 352,6). Zjawisko to być może jest pierwszym symptomem powolnej dyspersji ogólnego potencjału społeczno-gospodarczego Bangkoku w niedalekiej perspektywie.

Gospodarka Tajlandii od lat siedemdziesiątych sterowana jest centralnie poprzez plany rządowe. W ramach polityki decentralizacji, w planach społeczno-gospodarczych w latach 1967 – 1981, forsowano – jako przeciwwagę metropolizacji – przyspieszenie rozwoju ośrodków prowincjonalnych (Schätzl 1992). Pewne efekty tej aktywizacji uwidoczniły się w Regionie Wschodnim (np. Chon Buri, Rayong, Chachoengsao) i Południowym (Songkhla, Surat Thani). Przy dużym udziale miejscowego i zagranicznego kapitału prywatnego zlokalizowano tu nowe zakłady przemysłowe oraz rozwinięto różne formy usług dla ludności. Aktywizacja gospodarcza regionów sprzyjała napływowi ludności. Wskaźnik S_r o wartości dodatniej w Regionie Wschodnim osiągnął w dwudziestolecie +365,7 (nasilenie imigracji w latach 1980 – 1990), a Regionie Południowym +274,6 (intensyfikacja imigracji w latach 1970 – 1980). Także wyraźnie wzrosły w tych dwóch regionach dochody z przemysłu (tab. 3).

Tabela 3. Udział regionów w tworzeniu dochodów z przemysłu

Table 3. Participation of regions in creating income from industry

Regiony	1980 r.		1989 r.		1990 r. ludność miejska w %	Wskaźnik Sr 1970 ---- 1990
	zatrud. w prze- myśle w tys.	dochody z prze- mysłu w %	zatrud. w prze- myśle w tys.	dochody z prze- mysłu w %		
Metropolitalny, w tym: Bangkok	365 184	71.2 35.9	747 425	69.1 37.8	70.5 100.0	+1 286.4 + 617.0
Centralny	19	3.7	42	3.7	11.4	+4 310.6
Wschodni	20	3.9	55	4.9	11.6	+365.7
Zachodni	26	5.1	56	5.0	7.7	-19.3
Północno- Wschodni	40	7.8	83	7.4	5.7	-60.2
Północny	23	4.5	58	5.2	7.6	-156.4
Południowy	20	3.9	54	4.8	12.5	+274.6
Tajlandia	513	100.0	1125	100.0	17.7	-

Opracowanie własne na podstawie: L. Schätzl, *Raumwirtschaftspolitische Ansätze in den Wachstumsländern Ost-Südostasiens*, Geographische Rundschau, 1/1992, ss. 23-24; *Länderbericht Thailand 1987...*, ss. 18-20, *Population and vital...*, ss. 15-19

Pozostałe regiony Tajlandii o znacznie wolniejszych przemianach społeczno-gospodarczych oraz uciążliwych dla człowieka warunkach środowiska przyrodniczego charakteryzuje generalnie typ emigracyjny. Zjawisko to występuje we wszystkich prowincjach Regionu Centralnego oraz w zdecydowanej większości Regionu Północnego. Ujemny wskaźnik S_r w Regionie Północno-Wschodnim zdeterminowany jest dużym i ciągłym odpływem ludności, głównie z prowincji Ubon Ratchathani, Nakhon Phanom i Maha Sarakham.

Reasumując można stwierdzić, że ludność Tajlandii w ostatnim czterdziestoleciu rosła bardzo szybko. Jednakże wzrost ludności w poszczególnych regionach Tajlandii nie był równomierny, co wskazywało na jej przemieszczenia regionalne.

Wyniki uzyskane z obliczenia wskaźnika S_r potwierdziły powyższe przypuszczenie i ujawniły prowincje oraz całe regiony o typie imigracyjnym oraz emigracyjnym. Okazało się, że regiony o wzroście ludności niższym niż 60% w latach 1970 – 1990 są obszarami jej odpływu.

Najogólniej stwierdzić można, że ludność emigruje z północnych obszarów górskich, Niziny Środkowej, z centralnej i wschodniej części Równiny Korat. Przemieszcza się ona z obszarów wiejskich do prowincjonalnych ośrodków miejskich, głównie jednak do południowych prowincji tworzących Region Metropolitalny Bangkoku, Region Wschodni i Południowy. Czynnikiem stymulującym migracje wewnętrzne w Tajlandii są przemiany społeczno-gospodarcze zmierzające do uprzemysłowienia kraju, które zainicjowane zostały wyraźniej w początkach lat siedemdziesiątych.

LITERATURA

- Czajkowski P., Maryański A., 1984. *Geografia ekonomiczna Azji Południowo-Wschodniej*. PWE, Warszawa.
- Kozanecka M., 1986. *Tendencje rozwoju ludności Azji*. Czasopismo Geograficzne, z 1.
- Latuch M., 1985. *Demografia społeczno-ekonomiczna*. PWE, Warszawa.
- Länderbericht Thailand 1987*. Statistisches Bundesamt, Stuttgart.
- Malinowski A., 1976. *Problemy rozwoju regionalnego Hiszpanii*. Biuletyn PAN KPZK, z. 92, Warszawa.
- Maryański A., 1977. *Ludność świata*. PWN, Warszawa.
- Population and vital statistics report 1990*. Quarterly Bulletin of Statistics, Vol. 38, No 3.
- Schätzl L., 1992. *Raumwirtschaftspolitische Ansätze in den Wachstumsländer Ost – Südostasiens*. Geographische Rundschau, No 1.
- World population prospects*, 1991. UN, No 120, New York.
- Wstęp do demografii*, 1967, pod red. E. Szabady. PWE, Warszawa.

Maria Kozanecka

DEVELOPMENT OF POPULATION AND ITS REGIONAL DISPLACEMENTS IN THAILAND

Tendencies of Thailand's population development from 1950 till the beginning of the XXI century (fig. 1) have been presented in the paper. Attention was paid to unequal growth in 7 regions in the years 1970 – 1990 (tab. 1).

The ratio S_r was used to present displacements of population (internal migrations) between 1970 and 1990. The ratio with positive values point out for immigration provinces, the ones with negative values – emigration provinces (tab. 2). Strong variety of migration intensification (fig. 2) among provinces, zones, regions reflects lack of balance in spatial economic structure of the country what is caused by socio-economic transformations among other reasons. Regions with better developed industry, e.g. Metropolitan, Eastern and Southern are immigration ones (tab. 3).

Generally speaking, population emigrates from villages to cities; from the northern and middle part of Thailand – to the south.